

Aanpassing Uitvoeringsbesluit Ambtenarenwet 2017 in verband met wijziging van ambtseedformulieren in de bijlage.

Nota van Toelichting

I Algemeen

1. Inleiding

Op grond van artikel 7 van de Ambtenarenwet 2017 (hierna: Ambtenarenwet) moeten ambtenaren een eed of belofte afleggen overeenkomstig een bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld formulier, dat voor verschillende functies verschillend kan zijn. Overheidswerkgevers moeten er zorg voor dragen dat ambtenaren bij hun indiensttreding de eed of belofte afleggen (artikel 5, eerste lid, onderdeel a, Ambtenarenwet). De formulieren die overheidswerkgevers mogen gebruiken voor het laten afleggen van de eed of belofte, zijn opgenomen in de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit Ambtenarenwet 2017 (hierna: Uitvoeringsbesluit). Het onderhavige besluit dient tot wijziging van de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit. De overheidswerkgever in de zin van artikel 2 van de Ambtenarenwet bepaalt volgens welke van de formulieren de eed of belofte wordt afgelegd. Hierbij is slechts van belang of een formulier, mede gelet op de functie, passend is (artikel 5, tweede lid Uitvoeringsbesluit). Met de onderhavige wijziging van de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit wordt invulling gegeven aan de wens van overheidswerkgevers om het door hen gebruikte formulier, met de tekst van de eed en belofte die ambtenaren afleggen bij indiensttreding, te vernieuwen.

Directe aanleiding om nu tot aanpassing van de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit over te gaan is de door de Tweede Kamer gesteunde modernisering van de ambtseed voor rijksambtenaren. Hieraan ligt de uitvoering van de motie Ellian¹ ten grondslag. Deze motie strekt ertoe om in de ambtseed tot uitdrukking te brengen dat ambtenaren trouw zijn aan de publieke taak. De motie Ellian is benut als kans om de tekst van de ambtseed voor rijksambtenaren geheel te herzien en te moderniseren. Om deze herziening door te kunnen voeren en de ambtseed voor rijksambtenaren te wijzigen, is aanpassing van de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit noodzakelijk. Aangezien alle formulieren zoals opgenomen in de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit in beginsel door elke overheidswerkgever in de zin van artikel 2 van de Ambtenarenwet kunnen worden gebruikt, is deze wijziging van het Uitvoeringsbesluit relevant voor alle overheidswerkgevers en overheidswerknemers waarop het Uitvoeringsbesluit van toepassing is.

2. Inhoud van het voorstel

Wijzigingen van de formulieren van het Rijk

De tekst van de ambtseed voor rijksambtenaren werd als verouderd en moeilijk te begrijpen ervaren en sloot niet goed meer aan bij wat de samenleving, de volksvertegenwoordiging en de rijksoverheid belangrijk vinden in de manier waarop rijksambtenaren hun functie vervullen. Daarom is de ambtseed voor rijksambtenaren gewijzigd. De nieuwe tekst is geschreven in begrijpelijke en herkenbare taal. In de tekst staat dat je als ambtenaar werkt in het algemeen belang en voor de samenleving. En dat je integer werkt en iedereen rechtvaardig, gelijkwaardig en met respect behandelt. Dit maakt duidelijk waar ambtenaren voor staan. Zo wordt bijgedragen aan de professionalisering van ambtelijk vakmanschap en het creëren van een overheid die betrouwbaar, dienstbaar en rechtvaardig is.

Over de wijziging van de formulieren voor het afleggen van de eed of belofte voor rijksambtenaren heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK) de Tweede Kamer bij brief van 20 januari 2023² geïnformeerd. Hierin wordt toegelicht hoe de nieuwe tekst tot stand is gekomen en welke betekenis daaraan wordt gehecht. Een meer gedetailleerde toelichting op de wijziging van de ambtseed voor

¹ Kamerstukken II 2020/2021, 35 570, nr. 63.

² Kamerstukken II 2022/2023, 29362, nr. 320.

rijksambtenaren is te lezen in de brief van 26 juni 2023³ waarin de minister ingaat op Kamervragen gesteld in het Verslag van een Schriftelijk Overleg (VSO) over deze wijziging.

Wijziging van andere formulieren

Met de onderhavige wijziging van het Uitvoeringsbesluit worden ca. zeventig wijzigingsverzoeken van werkgevers in de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit verwerkt. Voor de decentrale overheden is hiertoe via de koepelorganisaties (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen) een actieve uitvraag gedaan. Dit betekent dat naast de formulieren van het Rijk ook veel andere formulieren wijzigen. Sommige daarvan sluiten, met enkele aanpassingen, aan bij de nieuwe tekst van het Rijk. Wanneer de tekst van het Rijk volledig wordt overgenomen, is het niet nodig om een extra formulier toe te voegen aangezien dan immers het formulier van het Rijk kan worden gebruikt. Behalve wijzigingen in bestaande formulieren worden er ook nieuwe formulieren toegevoegd en komen er formulieren te vervallen. Dit kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van gemeentelijke herindeling, het gebruik van formulieren die nog niet eerder in het besluit waren opgenomen, of omdat gebruik wordt gemaakt van een ander bestaand formulier in het besluit, waardoor het oude formulier overbodig wordt. Omdat het gekozen formulier leidend is en van de gepubliceerde inhoud van dat formulier niet mag worden afgeweken, is het onvermijdelijk dat sommige teksten veel op elkaar lijken. Dit is het geval als de te publiceren teksten niet identiek zijn en om die reden afzonderlijke publicatie vergen.

Het gebruik van de Friese taal

Degene die de eed of belofte aflegt, mag op grond van artikel 10 van de Wet gebruik Friese taal altijd de woorden die volgens het formulier ter bekrachtiging moeten worden uitgesproken, in het Fries uitspreken. Dit hoeft dus niet in dit besluit geregeld te worden en het formulier hoeft daar niet specifiek in te voorzien. In de bijlage zijn ook formulieren in de Friese taal opgenomen. Het gebruik van een formulier in de Friese taal is nodig wanneer beoogd wordt dat degene die de eed of belofte afneemt, dat in het Fries doet. Overigens is in de bijlage ook een formulier opgenomen met de Friestalige versie van de tekst van het Rijk. Deze is terug te vinden bij de werkgever Wetterskip Fryslân.

3. Advies en consultatie

PM.

(Een concept van dit besluit en de nota van toelichting zijn van tot en met opengesteld voor internetconsultatie en aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen voorgelegd. Hierop zijn ... reacties ontvangen.)

4. Gevolgen voor regeldruk

Dit besluit heeft geen gevolgen voor de administratieve lasten. Het heeft enkel gevolgen voor overheidswerkgevers.

5. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2024. Daarmee is voldaan aan de eisen van de vaste verandermomenten..

II Artikelsgewijs

Bijlage

Met dit besluit zijn op verzoek van de rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en zelfstandige bestuursorganen wijzigingen doorgevoerd in de eed- en belofteformulieren. Ook zijn er eed- en belofteformulieren nieuw toegevoegd en

³ Kamerstukken II, 2022/2023, 29362, nr. 331.

formulieren komen te vervallen. Tenslotte zijn op verzoek van enkele overheidswerkgevers correcties toegepast in het Uitvoeringsbesluit. De formulieren zijn gerangschikt naar soort overheidswerkgever en vervolgens in alfabetische volgorde opgenomen.

Ten behoeve van deze wijzigingen en toevoegingen is het nodig dat de inhoudsopgave van de bijlage wordt gewijzigd (Artikel ...). Artikel ... bevat de wijzigingen of toevoegingen van eed- en belofteformulieren van respectievelijk rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en zelfstandige bestuursorganen.

Wijze van publiceren

Benadrukt wordt dat een werkgever elk formulier naar keuze kan gebruiken, mits het formulier passend is voor de functie van degene die de eed of belofte aflegt. Dit betekent dat een tekst slechts eenmaal in het besluit hoeft te worden opgenomen en door verschillende werkgevers kan worden gebruikt. Daarnaast wordt benadrukt dat het in essentie gaat om de tekst van de af te leggen eed of belofte en van de door de ambtenaar uit te spreken bekrachtiging. Toelichting, aanhef en ondertekening maken geen onderdeel uit van de af te leggen eed of belofte. De bekrachtiging maakt wel een essentieel onderdeel uit van de af te leggen eed of belofte. Is een formulier niettemin op dit punt onvolledig, dan treedt artikel 5, derde lid van het Uitvoeringsbesluit in werking en wordt de eed bekrachtigd met de woorden "Zo waarlijk helpe mij God, Almachtig" en de belofte met de woorden "Dat verklaar en belof ik". Gebleken is dat hierover nog onduidelijkheid bestond. Tenslotte wordt opgemerkt dat het ten behoeve van de overzichtelijkheid van het Uitvoeringsbesluit wenselijk is om het grote aantal formulieren terug te dringen. Het voorgaande heeft geleid tot een aantal keuzes voor de wijze van publiceren.

Evenals in voorgaande wijzigingen van dit besluit, worden de te publiceren formulieren geneutraliseerd door werkgeversspecifieke informatie (zoals aanduiding of naam van de werkgever) uit de tekst te halen. Dit betekent dat werkgevers hier hun eigen informatie in kunnen vullen. Omdat de indieners van deze formulieren vaak hechten aan deze werkgeversspecifieke informatie is er thans voor gekozen om de oorspronkelijke informatie, waarvan mag worden afgeweken, alsnog tussen haakjes toe te voegen. Dit vergroot voor die werkgevers de herkenbaarheid van hun formulieren.

Toelichtingen, aanhef en ondertekening bij een eed of belofteformulier worden niet in het besluit opgenomen. Dit geldt ook voor inleidende teksten die bijvoorbeeld weergeven wat voor soort organisatiecultuur een werkgever nastreeft. Werkgevers mogen die niet gepubliceerde tekst wel gebruiken, maar deze tekst maakt geen onderdeel uit van de bij dit Uitvoeringsbesluit vastgestelde tekst voor de af te leggen eed of belofte. Alleen als het de duidelijkheid van het formulier ten goede komt, is ervoor gekozen om een dergelijke tekst op het formulier mee te publiceren. Dit is het geval als de tekst van de af te leggen eed en belofte niet zelfstandig te lezen is. Voor zover van toepassing de term "aanstelling" in formulieren ambtshalve gewijzigd in "dienstverband". Reden hiervoor is dat de term "aanstelling" sinds de inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren niet meer kan worden gebruikt voor ambtenaren die in dienst treden van een overheidswerkgever.

Een belangrijk verschil ten opzichte van eerdere versies van dit besluit is de samenvoeging van eed- en belofteformulieren. De inhoud van de af te leggen eed of belofte is immers identiek. De onderscheidende elementen in het formulier voor het afleggen van de eed dan wel de belofte zijn cursief gedrukt en bij de bekrachtiging is aangegeven of het de eed of belofte betreft. Werkgevers kunnen in de praktijk separate formulieren hanteren.

Hetzelfde geldt als ingediende teksten voor ambtenaren en griffiepersoneel inhoudelijk hetzelfde zijn. Verschillen zitten dan bijvoorbeeld alleen in de aanduiding van wie de eed of belofte afneemt en wie de eed of belofte aflegt. Werkgevers kunnen dan in de praktijk separate formulieren gebruiken, maar het is niet nodig om in het Uitvoeringsbesluit aparte formulieren op te nemen. Dit laatste is slechts nodig als de af te leggen eed of belofte functiespecifiek is en om die reden een afwijkende tekst kent.

Ook ingeval een verzoek door een aantal werkgevers gezamenlijk is ingediend en daarbij een identieke tekst wordt gehanteerd, kan worden volstaan met het eenmalig publiceren van het formulier. In dat geval is het gepubliceerde formulier thans terug te vinden bij de werkgever die qua alfabetische rangschikking het eerst in het Uitvoeringsbesluit wordt genoemd. Betreft het een

tekst die al in het Uitvoeringsbesluit was opgenomen, kan uiteraard van dat formulier gebruik gemaakt worden. Het is dan niet nodig om een of meer extra formulieren aan het Uitvoeringsbesluit toe te voegen. De hier gemaakte keuzes leiden ertoe dat het aantal formulieren in het Uitvoeringsbesluit niet toeneemt, maar juist vermindert.

De onderscheidende elementen zijn cursief weergegeven. Werkgevers kunnen desgewenst separate formulieren blijven hanteren. Daar waar in het formulier werkgeversspecifieke informatie tussen haakjes staat vermeld, kunnen door werkgevers de eigen gegevens worden ingevuld.

De hiernavolgende eed- en belofteformulieren zijn komen te vervallen:

- Provincie Noord-Holland (gaat formulier van de rijksoverheid gebruiken)
- Gemeente Cromstrijen (wegens gemeentelijke herindeling)
- Gemeente Korendijk (wegens gemeentelijke herindeling)
- Gemeente Landerd (wegens gemeentelijke herindeling)
- Waterschap De Stichtse Rijnlanden (gaat formulier van de rijksoverheid gebruiken)
- Waterschap Limburg (gaat formulier van de rijksoverheid gebruiken)
- Waterschap Rijn en IJssel (gaat formulier van de rijksoverheid gebruiken).

Tevens is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de volgende fouten in het Uitvoeringsbesluit te herstellen:

- Het formulier van de Gemeenschappelijke regeling Brandweer Amsterdam-Amstelland (is eerder gewijzigd naar Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland) was abusievelijk in het Uitvoeringsbesluit blijven staan.
- Het formulier van de gemeente Hilvarenbeek was in het Uitvoeringsbesluit niet op de juiste alfabetische rangschikking geplaatst.
- In het Uitvoeringsbesluit stond abusievelijk vermeld gemeente Heezel-Leende. Dit moet zijn: Heeze-Leende.